

گزارش های کوتاه علمی

اولین گزارش از حمله *Spectrobates ceratoniae* به انجیر در ایران. منصور شاکری.
مرکز تحقیقات کشاورزی یزد

بر اساس بررسیهای انجام شده میوه انجیر یکی از میزبانها و محل های زمستان گذرانی شب پره گلوگاه انار در استان یزد میباشد. پروانه این آفت در اواخر فروردین و اوایل اردیبهشت ماه که همزمان با باز شدن گل های انار در منطقه میباشد بتدریج از داخل میوه های انجیر باقی مانده در باغات خارج شده و به انار حمله میکند. لازم به ذکر است همسان بودن گونه به تائید بخش تحقیقات و رده بندی حشرات موسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی رسیده است و این اولین گزارش از حمله *S. ceratoniae* به انجیر در ایران میباشد. در مناطقی مثل استان یزد که درختان انار و انجیر را در یک باغ و بصورت مخلوط میکارند به منظور مبارزه مکانیکی علیه کرم گلوگاه علاوه بر میوه های انار، جمع آوری میوه های انجیر باقی مانده را نیز نبایستی از نظر دور داشت.

جداسازی نماتد *Pratylenchus loosi* از نهال های چای وارداتی از ژاپن. زهرا تنها معافی. موسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی

در بررسی نمادهای پارازیت چای شمال کشور، نمونه هائی نیز از خاک و ریشه نهال های چای وارداتی از ژاپن شامل ارقام Yabukita, O/wase و Sayamakaori که در خزانه های ازبیرم سیاهکل در سال مورد بررسی کاشته شده بود، برداشته شد. نمونه ها با استفاده از روش های متداول در نماتولوژی مورد بررسی قرار گرفت و گونه ای از جنس *Pratylenchus* با جمعیت زیادی از خاک و بخصوص ریشه ها جدا گردید که با توجه به مشخصات ظاهری و اندام شناسی و اندازه های پارامترهای استاندارد گونه *P. loosi* تشخیص داده شد. در نمادهای ماده اندازه گیری شده، تعداد شیارهای عرضی سر ۲ عدد، اندازه طول بدن، طول استایلت و درصد قرار گرفتن Vulva نسبت به طول بدن بترتیب (۶۳۰) ۷۵۰-۵۵۰ میکرون، ۱۸-۱۶ میکرون و (۸۲) ۸۳-۸۰ درصد تعیین گردید که با شرحی که لوف (Loof, 1960) برای این گونه داده است، کاملاً

مطابقت دارد، میزان جمعیت این نماتد در یک گرم ریشه ارقام Sayamakori, O/wase و Yabukita بترتیب ۵۰۰، ۴۰۰، ۲۳۰ ماده بالغ، ۵۰، ۱۰، و ۱۰۰ نر و ۱۵۰، ۲۰، ۱۱۰، عدد لارو شمارش گردید.

بنا به گزارش منابع موجود یک عدد نماتد *P. loosi* در گرم خاک باعث خسارت شدید به بوته های چای کاشته شده در چنین خاکی میگردد تشخیص گونه، *P. loosi* توسط آقای دکتر احمد خیری نیز تایید گردید که بدینوسیله از ایشان تشکر میگردد.

اولین گزارش از وجود زنبور برگخوار زبان گنجشک
Tomostethus nigrinus subsp. clavipennis (Hym.: Tenthredinidae) در ایران. منصور عبائی و معصومه مقدم. موسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی

لارو این زنبور برای اولین بار از روی درخت زبان گنجشک، که بصورت طبیعی در جنگلهای بلوط بطور مخلوط در این جامعه از یاسوج تا بابامیدان پراکنده است، در سال ۱۳۶۹ جمع آوری گردید. از آنجائیکه تا آن زمان در فون زنبورهای برگخوار درختان و درختچه های جنگلی و غیرمثمر به چنین نمونه ای برخورد نشده بود، لذا با بازرسی های مکرر در منطقه، آثار خسارت این حشره در جنگلکاری زبان گنجشک محوطه کارخانه قند یاسوج در سال ۱۳۷۰ دیده شد. با بررسیهای بعمل آمده در فروردین ماه ۱۳۷۱ حشرات کامل این زنبور نیز در منطقه آلوده جمع آوری گردید. این زنبور برای فون ایران جدید بود و به منظور تعیین نام و اطلاع از نظرات متخصص این رشته در کشور چک و اسلواکی نمونه هایی از آن برای آقای دکتر Beneš ارسال گردید که ایشان طی نامه مورخ اول دسامبر ۱۹۹۲ اعلام داشتند نمونه های ارسالی متعلق به جنس *Tomostethus* گونه *nigrinus* و زیرگونه *clavipennis* میباشدند و ایشان هم اضافه کردند بدون شک این اولین گزارش از وجود این حشره در ایران است.

حشره کامل این آفت زنبوری است که بال ها، سر و سینه، شکم و پاهای آن سیاه براق بوده و ماده ها در انتها مجهز به آلت تخم ریز داسی شکل میباشدند، پنجه و ساق پا به رنگ قهوه ای و پوشیده از کرکهای بوری می باشد، پنجه ها ۵ مفصلی و در انتها به دو ناخن ختم میشوند. زنبور برگخوار زبان گنجشک در شرایط آب و هوایی جنگلهای بلوط استان کهگیلویه و بویراحمد تمام تابستان، پائیز و زمستان را بصورت لارو کامل درون لانه های گلی در عمق ۱۰ تا ۱۵ سانتیمتری خاک پای درختان زبان گنجشک می گذراند و در دهه دوم اسفند ماه تبدیل به شفیره شده و از نیمه دوم فروردین حشرات کامل خارج میشوند.

بیماری سفیدک سطحی انبه، زهرا زکیی، جعفر ارشاد و محمد صفوی. موسسه تحقیقات

آفات و بیماریهای گیاهی

روی نمونه سرشاخه ها و برگهای درختان انبه جمع آوری شده از طیس در زمستان ۷۰ علائم بیماری سفیدک مشاهده شد. روی برگهای مبتلا لکه های بزرگ و تیره رنگ بوجود آمده و سطح لکه ها از پوشش پودری سفید کثیف پوشیده شده بود. برگهای آلوده معمولاً بدشکلی، عدم تقارن و پیچیدگی از خود نشان میداد. لکه ها در هر دو رویه زیرین و بالائی برگ دیده میشد. کنیدیهای قارچ عامل بیماری بیضوی، تک سلولی و بیرنگ بود. یکصد عدد کنیدی قارچ عامل بیماری اندازه گیری شد و ابعاد آنها ۲۲-۱۸×۴۳-۳۴ میکرومتر تعیین گردید. کنیدیفورها ساده و بیرنگ بود و روی آنها در شرایط طبیعی یک کنیدی قرار داشت. در مطالعات میکروسکوپی مشاهده گردید که کنیدیهای نگهداری شده در آب مقطر بین لام و لامل جوانه زده و لوله تندشی از انتها و یا نزدیک به انتهای کنیدی ها روئیده بود. مشخصات قارچ با ویژگیهایی که توسط یوپال و همکاران (Upall et al., 1941) توصیف شده مطابقت داشت و عامل بیماری *Oidium mangiferae* Berthet تشخیص داده شد.